

Implicațiile internetului asupra efectelor fuziunii societăților

Implications on the Internet Company Merger Effects

Silvia Lucia Cristea¹, Viorel Bănulescu²

Rezumat:

Prezentul studiu își propune să răspundă câtorva întrebări privind înregistrarea la Registrul Comerțului din România a unor momente importante din procesul fuziunii societăților. Pentru aceasta am considerat util a prezenta, pe scurt, legislația unională și românească în materia efectelor fuziunii (secțiunea 1), cele trei efecte generale ale fuziunii (secțiunea 2), consecințele juridice ale marcării acestor efecte, cum ar fi determinarea momentului producerii fuziunii și opozabilitatea față de terți a acestuia (secțiunea 3), în fine, pentru a puncta rolul internetului în analiza efectelor prezentate în secțiunile anterioare, a formula concluzii și propuneri de *lege ferenda*, în ultima secțiune și concluzii.

Cuvinte-cheie: efectele fuziunii societăților; efect constitutiv; translativ; extinctiv; opozabilitate față de terți; internet.

Abstract:

The present study aims to answer some questions regarding the registration at the Romanian trade register of some important moments in the process of merging companies. For this we have found it useful to present, briefly, the Union and Romanian legislation regarding the effects of the merger (section 1), the three general effects of the merger (section 2), the legal consequences of marking these effects, such as determining the moment of the merger and its opposition to third parties (section 3), finally, to point the Internet role in analyzing the effects presented in the previous sections, to formulate personal points of view, and proposals *de lege ferenda*, in the last section and conclusions.

Keywords: effects of the merger companies; constitutive effect; translative; extinguishing; opposition to third parties; Internet.

Considerații introductive

Pentru a înțelege implicațiile internetului asupra fuziunii societăților, considerăm necesar a prezenta câteva considerații generale privind reglementarea efectelor fuziunii (secțiunea 1-3), urmând ca în secțiunea a 4-a să comentăm

---

¹ Profesor univ. dr., Universitatea de Studii Economice din București, Departamentul de Drept și cercetător asociat la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române, email: silvia_drept@yahoo.com.

² Doctorand, Universitatea de Studii Economice, București.

reglementarea românească în vigoare în materia înmatriculării societăților în Registrul Comerțului (R.C.), pentru a formula unele concluzii.

Secțiunea 1-a. Unele considerații privind efectele fuziunii

Legislația europeană reglementează efectele fuziunii prin dispozițiile art. 19 din Directiva nr. 2011/35/U.E. privind fuziunile societăților comerciale pe acțiuni.

Sediul materiei în **dreptul francez** îl constituie art. L. 236-3 din C. com. fr., în timp ce Codul civil **italian** consacră reglementării efectelor fuziunii dispozițiile art. 2504-bis.

Efectele fuziunii societăților sunt reglementate, în **dreptul belgian**, prin dispozițiile art. 682 din Codul societăților comerciale. În **dreptul spaniol**, aspectele referitoare la efectele fuziunii sunt reglementate de dispozițiile art. 48 din secțiunea a 7-a a Legii privind modificările structurale ale societăților comerciale³.

Secțiunea a 2-a. Efectele generale ale fuziunii

Cele trei efecte ale fuziunii ce vor fi analizate în prezenta secțiune sunt: efectul constitutiv, translativ și extinctiv.

Subsecțiunea 2.1. Efectul constitutiv

Efectul creator este prezent în cazul fuziunii prin contopire, când se înființează noi societăți, acest efect lipsind în cazul fuziunii prin absorbție.

Spre deosebire de fuziunea prin absorbție, în cazul contopirii, potrivit art. 238 alin. (11) lit. b) din Legea societăților: „mai multe societăți sunt dizolvate fără a intra în lichidare și transferă totalitatea patrimoniului lor unei societăți pe care o constituie, în schimbul repartizării către acționarii lor, de acțiuni la societatea nou-constituită și, eventual, al unei plăți în numerar de maximum 10% din valoarea nominală a acțiunilor astfel repartizate”.

Consecințele pe care le produce operațiunea fuziunii prin contopire constau în încetarea existenței societăților ce se contopesc, transmisiunea universală a patrimoniilor (a drepturilor și obligațiilor) acestora către un nou întreprinzător colectiv care ia naștere în acest mod și dobândirea de părți sociale/acțiuni de către asociații/acționarii subiecților contopite, astfel încât aceștia devin asociați/acționari în societatea nou constituită.

Efectul creator poate fi descris astfel:

- ca rezultat al contopirii, persoanele juridice care participă la contopire își încetează existența (se dizolvă) și se radiază din Registrul Comerțului, iar drepturile și obligațiile acestora trec la subiectul de drept nou-format;

- crearea unei noi societăți implică negocierea unui nou contract de societate, în cadrul căreia fiecare parte are propriile sale revendicări;

- noua persoană juridică se consideră creată din momentul înregistrării de stat, ocazie cu care i se atribuie și un număr de identificare (Cod fiscal);

---

³ Ley 3/2009, de 3 de abril, sobre modificaciones estructurales de las sociedades mercantiles, publicado en BOE núm. 82 de 04 de Abril de 2009.

- în măsura în care în patrimoniile societăților contopite se regăsesc imobile, este necesară efectuarea mențiunii în registrele de publicitate imobiliară cu privire la societatea ce a preluat dreptul asupra acestora prin efectul fuziunii;

- drepturile de proprietate industrială, cum sunt drepturile asupra mărcilor de fabrică, se transmit societății nou-constituite, iar pentru ca acest transfer să fie opozabil terților, trebuie făcută mențiunea corespunzătoare la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci.

După cum s-a arătat⁴, pe lângă efectele juridice, fuziunea va produce și o creștere a valorii cumulate a societăților în cauză, valoare ce va fi superioară valorii societăților considerate în mod individual.

Subsecțiunea 2.2. Efectul translativ

Consecințele fuziunii sunt reglementate în mod expres de legiuitor, ele producându-se *ipso iure* și simultan, așa cum dispun prevederile art. 19 din Directiva 2011/35/U.E.⁵. În cazul fuziunii societăților, transferul universal al patrimoniului se produce în schimbul dobândirii de acțiuni sau părți sociale de către asociații societăților dizolvate, care, în anumite situații, pot beneficia și de dreptul la plata unei sulte.

Acest aspect reprezintă o diferență în raport cu transmisiunea universală ce intervine între persoane fizice. Într-adevăr, inițial, Legea nr. 31/1990 se referea doar la acțiuni și acționari, ceea ce putea duce la concluzia că fuziunea poate avea loc numai între societăți pe acțiuni. Din acest motiv, a devenit necesar ca legea să fie amendată în sensul introducerii în text a noțiunilor de „părți sociale” și „asociați” pentru a consacra, în mod expres, ceea ce practica judiciară admisesese deja, și anume aplicabilitatea dispozițiilor fuziunii la toate tipurile de societăți.

În ipoteza fuziunii prin absorbție, legiuitorul român a eliminat din lege textul care prezuma că fuziunea are ca efect majorarea capitalului social. Cu toate acestea, situațiile în care operațiunea are efectul reducerii capitalului social continuă să aibă caracter de excepție.

Transferul drepturilor (care reprezintă activul) ar putea duce la concluzia că în mod invariabil se produce o majorare a capitalului social al societăți absorbante. Acest aspect este clarificat chiar în momentul întocmirii bilanțului contabil, care va reflecta modul în care capitalul social al societății absorbante este afectat. Dar concluzia potrivit căreia, în cazul fuziunii prin absorbție, în mod invariabil se produce majorarea de capital social poate fi infirmată în ipoteza în care societatea absorbită are un activ negativ.

Dizolvarea fără lichidarea societății care își încetează existența constituie unul din efectele esențiale ale fuziunii⁶. Această societate va fi radiată din

---

⁴ A.C. Mataragiu, *Fuziunea – instrument de restructurare a societăților comerciale*, teză de doctorat, Timișoara, 2012, p. 64

⁵ St.D. Cârpenaru, S. David, Gh. Piperea, *Legea societăților. Comentariu pe articole*, Ediția a 5-a, Editura C.H. Beck, București, 2014, p. 837

⁶ C.M. Letea, *Dizolvarea și lichidarea societăților comerciale*, Editura Hamangiu, 2008, p. 254.

Registrul Comerțului la data producerii efectelor fuziunii, așa cum rezultă din dispozițiile art. 249 din Legea nr. 31/1990.

Există argumente pentru care legiuitorul a limitat posibilitatea societăților de a alege o altă dată decât cea prevăzută de lege. Întârzierea momentului producerii efectelor fuziunii, respectiv situarea lui după momentul trecerii în noul an financiar, poate crea dificultăți din mai multe puncte de vedere⁷. Astfel, *pe de o parte*, poate genera anumite neclarități din perspectivă financiară, fiscală sau contabilă (în sensul că pot apărea pierderi sau se pot majora obligațiile fiscale etc.) dar, *pe de altă parte*, poate produce dezavantaje și în ceea ce privește posibilitatea de realizare concretă a fuziunii (cum ar fi modificarea legislației, asociații pot să nu mai considere fuziunea ca oportună etc.).

Pentru a analiza acest aspect, trebuie să coroborăm prevederile deja citate, cuprinse în Legea nr. 31/1990 și cele din Codul civil, cu dispozițiile cuprinse în Ordinul M.J. nr. 2594/C/2008⁸. Astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 148 alin. (11) pct. 2)⁹ din ordinul citat mai sus, atunci când părțile convin o dată diferită pentru producerea fuziunii, hotărârea instanței va fi menționată în Registrul Comerțului, iar fuziunea va fi înregistrată la data aleasă de societățile implicate în procesul de restructurare.

Observăm că, din perspectiva conținutului prevederilor cuprinse în Ordinul M.J. nr. 2594/2008, data aleasă este întotdeauna situată ulterior datei ultimei hotărâri referitoare la fuziune.

Subsecțiunea 2.3. Efectul extinctiv

Trebuie să menționăm că dizolvarea fără lichidare este o situație atipică și ea este asociată operațiunii de fuziune¹⁰. În sistemul de drept continental, lichidarea este etapa ce urmează în mod logic după dizolvare. În cazul fuziunii, dizolvarea se produce ulterior adoptării hotărârii de fuziune de către Adunarea generală a acționarilor/asociaților.

O problemă care merită atenție, făcând în același timp și obiectul unor debateri în doctrină, se referă la autonomia dizolvării în cadrul procesului complex pe care îl reprezintă fuziunea. Astfel, aspectul dezbătut este acela dacă dizolvarea este unul din efectele transmisiunii universale sau are caracter autonom față de aceasta, reprezentând o etapă a fuziunii. Transferul universal al patrimoniului societății absorbite/contopite determină dispariția acestui subiect de drept, dar

---

⁷ St.D. Cărpenu, S. David, Gh. Piperea, *op. cit.*, p. 835; C. Gheorghe, *Drept comercial român*, Editura C.H. Beck, București, 2013, p. 514.

⁸ Ordinul Ministrului Justiției nr. 2594/C/2008 pentru aprobarea Normelor metodologice privind modul de ținere a registrelor comerțului, de efectuare a înregistrărilor și de eliberare a informațiilor, publicat în M. Of. nr. 704 din 16 octombrie 2008.

⁹ Potrivit cu care: „În situația în care voința părților este ca fuziunea/divizarea să își producă efectele la o dată ulterioară adoptării hotărârii, încheierea judecătorului delegat va fi menționată în registrul comerțului, iar fuziunea/divizarea va fi înregistrată la data stabilită de părți pentru producerea efectelor acesteia”.

¹⁰ C. Gheorghe, *op. cit.*, p. 515.

care se va regăsi în societatea beneficiară a fuziunii. În doctrina **franceză** există opinii care susțin, pe de o parte, că fuziunea este o formă a dizolvării, iar pe de altă parte, opinii în favoarea autonomiei fuziunii¹¹.

Considerăm că dizolvarea societății absorbite/contopite reprezintă vehiculul juridic prin intermediul căruia se realizează transferul universal al patrimoniului. Pentru acest motiv, apreciem că dizolvarea reprezintă o etapă a fuziunii și nu unul din efectele transmisiunii universale ale patrimoniului, așa cum rezultă din interpretarea art. 250¹² din Legea nr. 31/1990 .

Cu toate acestea, observăm că, în conținutul proiectului de fuziune detaliat prin art. 241 din Legea societăților, dizolvarea nu este o etapă menționată în mod obligatoriu în cuprinsul acestui document. Această situație poate fi explicată prin faptul că procedura urmată în cazul fuziunii și efectele sale nu sunt stabilite pe cale convențională, ci sunt reglementate de lege prin art. 250 alin. (11)(1) lit. (c) din Legea societăților. Pe de altă parte, fuziunea nu reprezintă una din cauzele pentru dizolvarea *ope legis* a societăților, nici în legislația românească, nici în alte legislații din sistemul de drept continental, dar produce dizolvarea anticipată a societății absorbite/contopite¹³.

Considerăm că atât dizolvarea anticipată, cât și transferul universal al patrimoniului societății care își încetează existența își au cauza în hotărârea Adunării generale a acționarilor/asociaților. Caracterul anticipat al dizolvării rezidă în faptul că operațiunea de dizolvare nu e prevăzută în actul constitutiv și nici într-un act adițional.

În concluzie, hotărârea Adunării generale privind fuziunea generează concomitent două efecte: dizolvarea anticipată a societății absorbite/contopite și transferul universal al patrimoniului acestei societăți către societatea beneficiară a fuziunii.

În ceea ce privește poziționarea în timp a dizolvării în raport cu transferul universal al patrimoniului, din interpretarea normelor U.E. putem deduce că dizolvarea precede transferul universal al patrimoniului. În ceea ce privește personalitatea juridică a societății dizolvate, spre deosebire de situația obișnuită a dizolvării urmate de lichidare – în care personalitatea juridică supraviețuiește

---

¹¹ R. Trouillat, *Le droit nouveau des sociétés commerciales*, Entreprise Moderne d'Edition, Paris, 1967, p. 127; Bastian D., *Le survie de la personne morale des sociétés pour les besoins de la liquidation*, J. soc., 1937, p. 16.

¹² Potrivit cu care: „(1) Fuziunea sau divizarea are următoarele consecințe: a) transferul, atât în raporturile dintre societatea absorbită sau divizată și societatea absorbantă/societățile beneficiare, cât și în raporturile cu terții, către societatea absorbantă sau fiecare dintre societățile beneficiare al tuturor activelor și pasivelor societății absorbite/divizate; acest transfer va fi efectuat în conformitate cu regulile de repartizare stabilite în proiectul de fuziune/divizare; b) acționarii sau asociații societății absorbite sau divizate devin acționari, respectiv asociați ai societății absorbante, respectiv ai societăților beneficiare, în conformitate cu regulile de repartizare stabilite în proiectul de fuziune/divizare”.

¹³ L. Tulească, *Drept comercial. Întreprinderile comerciale*, Editura Universul Juridic, București, 2016, p. 355-358; St.D. Cârpenaru, S. David, Gh. Piperea, *op. cit.*, p. 780.

pentru necesitățile lichidării –, în cazul dizolvării asociate fuziunii, acest lucru nu se mai produce, iar personalitatea juridică încetează.

O situație diferită întâlnim în **dreptul italian** și **german**, unde personalitatea juridică a societății dizolvate – care face obiectul lichidării – se menține intactă până la repartizarea activului și acoperirea pasivului între acționari¹⁴.

Un argument în favoarea dizolvării fără lichidare decurge și din faptul că există o contrarietate între finalitatea dizolvării urmate de lichidare și obiectivul fuziunii. Astfel, în cazul fuziunii, se realizează transferul patrimoniului societății dizolvate către o alta, iar calitatea de acționar/asociat se va menține în cadrul societății-beneficiare a fuziunii. Dizolvarea urmată de lichidare are ca obiectiv încasarea creanțelor societății, plata datoriilor și împărțirea activului net între asociați¹⁵.

În orice caz, regula o constituie dizolvarea urmată de lichidare, conform art. 233 din Legea societăților. Numai prin excepție ea are loc fără lichidare în ipotezele special prevăzute de lege, între care se numără și fuziunea, potrivit art. 238 din Legea societăților.

Considerăm că motivul pentru care fuziunea nu este enumerată între cazurile de dizolvare (conf. art. 227 din Legea societăților) ține de diferențierea pe care legiuitorul o face între dizolvarea urmată de lichidare și cea fără lichidare. *De lege lata*, se conferă astfel un regim juridic derogatoriu dizolvării care se produce în cazul fuziunii, care este întotdeauna fără lichidare.

Secțiunea 3. Câteva considerații privind efectele fuziunii în dreptul român

În legislația **românească**, efectele fuziunii sunt descrise într-o manieră foarte generală prin dispozițiile art. 235 din Codul civil, respectiv art. 249-250 din Legea nr. 31/1990. În practică, fuziunea poate presupune intervale mari de timp necesare derulării negocierilor, realizării fuziunii propriu-zise și îndeplinirii formalităților de publicitate prevăzute de lege¹⁶.

Subsecțiunea 3.1. Determinarea momentului fuziunii

Determinarea momentului fuziunii este uneori dificil de realizat, din cauza procedurilor legale și a etapelor ce trebuie parcurse în realizare acestei operațiuni. Pentru a evita situațiile în care momentul producerii fuziunii și a consecințelor asociate să fie stabilite neunitar, legiuitorul a consacrat expres anumite reguli pe baza cărora se determină acest aspect.

---

¹⁴ R. Roblot, *Traité élémentaire de droit commercial*, 11ème éd., L.G.D.J., 1984, tom. I, p. 126.

¹⁵ C.M. Letea, *Dizolvarea și lichidarea societăților comerciale*, Editura Hamangiu, 2008, p. 254.

¹⁶ I. Schiau, T. Prescure, *Legea societăților comerciale nr. 31/1990. Analize și comentarii pe articole*, Ediția a II-a revizuită, adăugită și actualizată, Editura Hamangiu, București, 2007, p. 866.

Din analiza art. 249 din Legea societăților, observăm că fuziunea își produce efectele la date diferite, în funcție de tipul de operațiune vizat și de consecințele pe care le implică.

Avem în vedere atât efectele față de asociați, cât și față de terți, așa cum sunt acestea reglementate de dispozițiile art. 250 alin. (1) lit. a)¹⁷ și care presupun transferul activului și pasivului între societățile implicate. Astfel, fuziunea determină în principiu majorarea capitalului social al societății absorbante sau constituirea unei noi societăți¹⁸.

Din analiza art. 249, observăm că legiuitorul prevede, pe de o parte, două momente de referință în care se produc efectele de drept ale fuziunii, iar pe de altă parte impune anumite limite stabilirii convenționale a momentului producerii efectelor. Astfel, în art. 249 lit. (a) se prevede că, în cazul fuziunii prin constituirea unei noi societăți, efectele se produc la data înmatriculării în Registrul Comerțului a noii societăți sau a ultimei dintre ele¹⁹. Înmatricularea societății nou-create prin fuziune în Registrul Comerțului se realizează conform dispozițiilor art. 40 din Legea nr. 31/1990. Astfel, judecătorul delegat va autoriza constituirea societății în termen de 5 zile și va dispune înmatricularea în Registrul Comerțului, după verificarea îndeplinirii condițiilor legale²⁰.

Subsecțiunea 3.2. Opozabilitatea față de terți a efectelor fuziunii

În conformitate cu dispozițiile art. 7 din Legea nr. 359/2004, prin realizarea înregistrărilor în Registrul Comerțului se asigură opozabilitatea actelor față de terți. În doctrină s-a formulat opinia potrivit căreia opozabilitatea înmatriculării noii societăți este realizată doar în măsura publicării în Monitorul Oficial a extrasului ce cuprinde rezoluția directorului Oficiului Registrului Comerțului, în conformitate cu dispozițiile art. 50-51²¹.

Apreciem ca excesivă această interpretare, având în vedere dispozițiile art. 249 lit. (b), potrivit căruia fuziunea produce efecte de la data înregistrării hotărârii ultimei Adunări generale care a aprobat fuziunea.

---

¹⁷ Potrivit căruia: „transferul, atât în raporturile dintre societatea absorbită sau divizată și societatea absorbantă/societățile beneficiare, cât și în raporturile cu terții, către societatea absorbantă sau fiecare dintre societățile beneficiare al tuturor activelor și pasivelor societății absorbite/divizate; acest transfer va fi efectuat în conformitate cu regulile de repartizare stabilite în proiectul de fuziune/divizare”.

¹⁸ A.C. Târșia, *Reorganizarea persoanei juridice de drept privat*, Editura Hamangiu, 2012., p. 127; C.T. Ungureanu, M. Afrăsinei, M-L. Belu-Magdo, A. Bleoancă, *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență, București*, Editura Hamangiu, 2012, p. 280.

¹⁹ S. Angheni, *Drept comercial. Profesioniștii-comercianții*, Editura C.H. Beck, București, 2013, p. 247; I. Schiau, T. Prescure, *op. cit.*, p. 715.

²⁰ În forma anterioară a legii, proiectul era vizat de directorul Oficiului Registrului Comerțului sau de către o persoană desemnată.

²¹ I. Schiau, T. Prescure, *op. cit.*, p. 717. În opinia autorilor citați, pentru asigurarea opozabilității proiectului de fuziune, trebuie respectat principiul dublei publicități; potrivit acestei abordări, principiul va funcționa *a fortiori* și în cazul înmatriculării societății constituite prin fuziune.

În cazul fuziunii prin absorbție, efectele se produc la data înregistrării actului modificator prin care Adunarea generală a societății absorbante aprobă fuziunea și majorarea capitalului aferentă acestei operațiuni²². De la această regulă se poate deroga, potrivit art. 249 lit. (b), în situația în care fuziunea nu are ca rezultat constituirea unei noi societăți, astfel că efectele operațiunii se pot produce la o altă dată, cu respectarea limitelor prevăzute de lege²³. În realitate, așa cum s-a și arătat în doctrină și jurisprudență, efectele fuziunii societăților se produc atunci când se dispune radierea societății absorbite din Registrul Comerțului²⁴.

Fuziunea este un proces de lungă durată, cuprinzând o succesiune de etape și proceduri, astfel că nu se poate determina cu precizie momentul ce marchează producerea efectelor fuziunii și din această cauză s-a impus precizarea expresă în lege. În dreptul francez, aceste aspecte sunt reglementate prin dispozițiile art. L.236-4 din C. com. fr. și, similar dreptului românesc, se face distincție între fuziunea prin absorbție și fuziunea prin crearea unei noi societăți²⁵. Analizând comparativ art. L. 236-4 C. com. fr. și art. 249 lit. (b) din Legea nr. 31/1990, putem observa că ambele reglementări instituie o regulă facultativă, societățile implicate în fuziune având posibilitatea de a deroga de la aceasta, în măsura în care sunt îndeplinite anumite condiții.

În doctrină se susține că, dat fiind caracterul special al art. 249 din Legea societăților și aplicând principiul *specialia generalibus derogant*, efectele fuziunii se produc la datele expres formulate de art. 249 și nu potrivit regulilor prevăzute de art. 50 și 51²⁶. Se invocă în argumentare prevederile cuprinse în art. 19 din Directiva a treia a Consiliului și art. 19 din Directiva 2011/35/U.E. a Parlamentului European și a Consiliului privind fuziunile societăților comerciale pe acțiuni, care dispun că aceste efecte se produc *ipso iure* și simultan. În consecință, întrucât efectele se produc *ope legis*, în doctrină se susține că publicitatea nu mai este o condiție de valabilitate sau opozabilitate a operațiunii de fuziune²⁷.

În ceea ce ne privește, apreciem că, ținând seama de dispozițiile art. 249 din Legea societăților, care prevăd în mod expres obligația de a se realiza publicitatea fuziunii, nu există argumente care să susțină opinia mai sus citată.

²² L. Tulească, *op. cit.*, p. 349; C. Cucu, M. Gavriș, C. Bădoiu, C. Haraga, *Legea societăților comerciale nr. 31/1990. Repere bibliografice. Practică judiciară. Decizii ale Curții constituționale. Adnotări*, Editura Hamangiu, București, 2007, p. 581; A. Hinescu, *Fuziunea societăților*, Editura Hamangiu, 2016, p. 177.

²³ I. Schiau, T. Prescure, *op. cit.*, p. 716; S. Popa, *Drept comercial, Teorie și practică judiciară*, Editura Universul juridic, București, 2009, p. 198; I. Schiau, *Mecanisme de separare a asociațiilor societăților comerciale*, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 201.

²⁴ Trib. Constanța, sent. civ. nr. 7711 COM/ 11.11.2002, irevocabilă prin nerecurare; Trib. Alba Iulia, încheierea nr. 1855/2008, în Târșia A., *op. cit.*, p. 128.

²⁵ Cass.com., 29 juin 1993: Bull. Joly Sociétés, 1993, n° 267, p. 914.

²⁶ A.C. Mataragiu, *op. cit.*, p. 212; I. Adam, C.N. Savu, *op. cit.*, p. 909.

²⁷ I. Schiau, T. Prescure, *op. cit.*, p. 663.

Secțiunea a 4-a. Comentarii

În zilele noastre, asistăm la o extindere a publicității legale electronice. Această varietate de publicitate a revoluționat materia, permițând transmiterea la distanță a informației, depășind granițele spațiale și temporale.

De altfel, această modalitate de publicitate a fost admisă la nivel unional prin Directiva 2003/58/CE a Parlamentului și Consiliului din 15 iulie 2003 (modificată prin Directiva 2009/101/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009²⁸) cu scopul de a facilita și accelera accesul persoanelor interesate la informațiile privind societățile.

În Franța, acest fenomen a fost posibil prin decretul nr. 2005-77 din 1 februarie 2005²⁹, care prevede posibilitatea realizării electronice a formalităților de înmatriculare, dar și a modificărilor ulterioare, și chiar a radierii din Registrul Comerțului a societăților.

În Germania, începând cu 1 ianuarie 2007, Registrul Comerțului se completează în formă electronică, conform Codului Comercial German - HGB. Totuși, declarațiile făcute cu scopul de a conduce la înmatricularea societăților trebuie întâi autentificate și apoi transmise la Registrul Comerțului în formă electronică.

Subsecțiunea 4.1. Opozabilitatea față de comerciantul care cere înregistrarea

În România, conform art. 3 alin. 1 din Legea nr. 26/1990 privind Registrul comerțului, modificată prin Art. II, punctul 2. din Legea 441/2006: „Comercianții cer înmatricularea la oficiul registrului comerțului din județul sau din municipiul București, unde își au sediul”. Așadar, o societate, înainte de începerea activității sale, are obligația să ceară înmatricularea în Registrul Comerțului, registru care se ține de către Oficiul Registrului Comerțului, organizat în fiecare județ și în municipiul București (conf. art. 1 coroborat cu art. 2).

Potrivit alineatului 2 al aceluiași articol, cererea de înmatriculare/înregistrare a mențiunilor, cu documentele anexate acesteia, poate fi transmisă prin poștă electronică dacă are încorporată, atașată sau logic asociată semnătura electronică extinsă. În acest caz, și încheierea judecătorului delegat se comunică societății tot pe cale electronică³⁰, data comunicării fiind considerată data la care aceasta devine disponibilă destinatarului, precum și pe suport hârtie (conform alin. 3 al aceluiași articol).

Important este că efectul juridic al acestei ultime transmisii este că data comunicării se consideră data la care această încheiere devine disponibilă pentru societate (destinatar). Dacă până aici textul legal preia concepția promovată de

---

²⁸ Publicată în *JO L* 258, 1.10.2009.

²⁹ Publicat în *Journal Officiel* 2 Février 2005. Pentru doctrină în materie, a se vedea B. Saintourens, RTD com. 2005, pp. 475-478.

³⁰ Reglementată prin Legea nr. 455/2001 privind semnătura electronică, publicată în M. Of. nr. 429 din 31 iulie 2001, republicată în M. Of., Partea I, nr. 316 din 30 aprilie 2014.

Codul civil potrivit căreia, în contractele încheiate între persoane aflate la distanță, data încheierii este data la care destinatarul (oferantul) a primit comunicarea (acceptarea ajunge la ofertant, conf. art. 1186 alin. (1) din C. civ. Român – în aplicarea teoriei recepțiunii), finalul alineatului 3 al articolului de lege conține mențiunea „precum și pe suport hârtie”.

Mențiunea suplimentară „precum și pe suport hârtie”, formulată în finalul alineatului 3 al art. 3 din Legea nr. 26/1990, modifică drastic concluzia anterioară, interpretarea finalului frazei conducându-ne la o nouă soluție. Conform acesteia, data comunicării nu va mai fi cea a informației transmise pe suport electronic, ci cea comunicată pe suport hârtie.

O altă interpretare, conform căreia comunicarea s-ar considera că produce efecte la două date diferite, cea electronică și cea pe suport hârtie, este irațională, deci o considerăm imposibilă. Tot improbabilă ne apare și posibilitatea ce cele două comunicări (cea electronică și cea scrisă pe suport hârtie) să fie concomitente.

Conform art. 4 din Legea nr. 26/1990 privind registrul comerțului, republicată, cu modificările și completările ulterioare³¹, în România Registrul Comerțului este considerat un registru public (conf. alin. 1), iar oficiul registrului comerțului este obligat să elibereze, pe cheltuiala persoanei care a înregistrat cererea, informații, extrase de registru și certificate constatatoare despre datele înregistrate în registrul comerțului, precum și certificate constatatoare că un anumit act sau fapt este ori nu este înregistrat, precum și copii și copii certificate de pe înregistrările efectuate în registru și de pe actele prezentate; pentru aceste operațiuni se percep tarife (conf. alin. 2).

Subsecțiunea 4.2. Opozabilitatea față de terți

Potrivit prevederilor alin. (1) al art. 5 din Legea nr. 26/1990: „Înmatricularea și mențiunile sunt opozabile terților de la data efectuării lor în registrul comerțului ori de la publicarea lor în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, sau în altă publicație, acolo unde legea dispune altfel”.

Așadar, data la care înregistrările din Registrul Comerțului devin opozabile terților este:

- fie la data efectuării înregistrării în Registrul Comerțului;
- fie la data publicării în Monitorul Oficial;
- fie la data publicării în altă publicație.

Pentru prima ipoteză, fie că înregistrarea se face electronic sau pe suport hârtie, informațiile înregistrate pot fi opuse de comerciant terților de la data consemnării lor în Registrul Comerțului (fie că este vorba de înmatriculare sau de o înregistrare a unui nou sediu social etc.). Posibilitatea comerciantului de a opta între înregistrarea pe suport hârtie sau în format electronic reiese din dispozițiile art. 4 alin. (4) din Legea nr. 26/1990, conform căruia: „documentele înregistrate în

---

³¹ Ultima modificare s-a făcut prin Legea nr 152/2015 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul înregistrării în Registrul comerțului, publicată în M. Of. nr. 519 din 13 iulie 2015, în vigoare din 16 iulie 2015.

format electronic, având încorporată, atașată sau logic asociată semnătura electronică extinsă, pot fi cerute și eliberate prin mijloace electronice, prin intermediul portalului de servicii on-line al Oficiului Național al Registrului Comerțului, precum și prin intermediul sistemului Punctul de contact unic electronic (PCU), în conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 68/2010”.

Considerăm că este de dorit ca înregistrarea să se facă electronic, pentru că terților le va fi opozabilă informația mai devreme.

Publicarea în Monitorul Oficial nu este obligatorie decât în momente importante din viața comerciantului (societate), cum ar fi: înmatricularea, fuziunea societăților sau radierea societății.

Opozabilitatea față de terți trebuie analizată în aceste cazuri prin coroborarea dispozițiilor Legii nr. 26/1990 cu cele din Legea nr. 31/1990 privind societățile, care dispune la art. 50 alin. (1) că „actele sau faptele, pentru care nu s-a efectuat publicitatea prevăzută de lege, nu pot fi opuse terților, în afară de cazul în care societatea face dovada că aceștia le cunoșteau” și la alin. (2) că „operațiunile efectuate de societate înainte de a 16-a zi de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, a încheierii judecătorului delegat³² nu sunt opozabile terților, care dovedesc că au fost în imposibilitate de a lua cunoștință despre ele”.

Terții, însă, pot invoca acele acte sau fapte cu privire la care nu s-a îndeplinit publicitatea, în afară de cazul în care omisiunea publicității le lipsește de efecte (conform art. 51 din Legea nr. 31/1990).

Când există o neconcordanță între textul depus la Oficiul Registrului Comerțului și cel publicat în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, sau în presă, societatea nu poate opune terților textul publicat. Terții pot opune societății textul publicat, cu excepția situației în care societatea face dovada că ei cunoșteau textul depus la Oficiul Registrului Comerțului (conform art. 52 din Legea nr. 31/1990).

Constatăm că această situație se aplică și ipotezei finale prezentate mai sus, a situației în care informația se publică în alte publicații decât Monitorul Oficial, de exemplu în presă.

Totodată, nu mai considerăm oportună reluarea ipotezei în care participanții la fuziune convin o dată diferită pentru producerea fuziunii, caz în care hotărârea instanței va fi menționată în Registrul Comerțului, iar fuziunea va fi înregistrată la data aleasă de societățile implicate în procesul de restructurare (așa cum s-a analizat în secțiunile 2.2 și 3.2 de mai sus).

---

³² Conform dispozițiilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 116/2009, publicată în M. Of. nr. 926 din 30 decembrie, cu modificările și completările ulterioare.

Concluzii

La nivel național, documentele înregistrate la Registrul Comerțului în format electronic, având încorporată, atașată sau logic asociată semnătura electronică extinsă, pot fi cerute și eliberate prin mijloace electronice, prin intermediul portalului de servicii on-line al Oficiului Național al Registrului Comerțului, precum și prin intermediul sistemului Punctul de contact unic electronic (PCU), în conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 68/2010 (conform art. 4 alin. (4) din Legea nr. 26/1990).

Potrivit art. 5 din Legea nr. 26/1990, Oficiul Național al Registrului Comerțului publică pe pagina sa de internet și pe portalul de servicii on-line și transmite spre publicare pe portalul european e-Justiție informații actualizate privind legislația națională în ceea ce privește publicitatea și opozabilitatea față de terți a actelor, faptelor și mențiunilor persoanelor supuse obligației de înregistrare în registrul comerțului.

Un proiect BRIS de interconectare a registrelor de comerț la nivel unional a devenit funcțional încă din 8 iunie 2017³³.

Scopul proiectului BRIS este de a facilita accesul publicului la informații referitoare la societățile comerciale înființate în Uniunea Europeană prin asigurarea interconectării registrelor comerțului din statele unionale și din Spațiul Economic European, ușurând astfel cooperarea și comunicarea electronică dintre registre; creșterea încrederii în piața unică europeană prin asigurarea transparenței și accesului la informații actualizate la zi; precum și realizarea unui grad sporit de securitate juridică în ceea ce privește informațiile conținute în registrele comerțului de la nivel european.

Ministerul Justiției din România, prin Oficiul Național al Registrului Comerțului (ONRC), ca organism de punere în aplicare, asigură interconectarea cu BRIS (Business Registers Interconnection System = Sistemul de Interconectare a Registrelor de Afaceri) conform prevederilor Legii nr. 152/2015 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul înregistrării în registrul comerțului cu privire la implementarea Directivei Europene nr. 17/2012/UE privind interconectarea registrelor centrale, ale comerțului și ale societăților³⁴.

---

³³ A se vedea, în acest sens, D. Ouali, *L'immatriculation au registre du commerce: Etude des droits tunisien et français*, teză nublicată, susținută la Universitatea SFAX din Tunisia și în co-tutelă la Universitatea Paris I Sorbona din Franța. în 2017, pp. 27.

³⁴ În acest sens, conform art. 12¹ din Legea nr. 26/1990, pentru identificare, inclusiv în comunicarea dintre registrele comerțului din statele membre prin sistemul de interconectare, persoanele fizice și juridice înregistrate în registrul comerțului vor avea și un identificator unic la nivel european (EUID), care include elementul de identificare al României, elementul de identificare al registrului național, numărul persoanei din registrul respectiv și, dacă este necesar, alte elemente, pentru a evita erorile de